I Museumsnytt nr. 3, 1988 viser redaksjonen til årsmøtedebatten om konservator-tittelen og etterlyser leserinnlegg om saken. Nedenstående innlegg ble straks levert i Ullevålsveien 11, men kom aldri på trykk. NKF-Ns innlegg, med omtrent samme argumenter, ble inntatt i nr. 5 (se forrige nummer av Norske Konserves). Det er uvisst om innlegget kom bort eller om det ble for sterkt for redaksjonen. Uansett gjengis det her - noe revidert - i vår populære serie "Gode Refusjoner":

KONSERVATOR OG KONSERVATOR, FRU BLOM.

Erling Skaug

Museumsnytt ber om kommentarer til initiativet for å beskytte stillingstittelen "konservator". Dermed reaktiveres en gammel særnorsk diskusjon både om stillingstitler og yrkesbetegnelser. Det følgende angår begge, og inneholder lite nytt.[1] En repetisjon skader likevel ikke:

Hvis man som kunsthistoriker, etnolog, arkeolog osv. får stilling ved et museum i et nordeuropeisk eller engelsksproglig land, vil man som kjent bli kalt "intendent" (sv.), "inspektør" (da.), "curator" (eng.), "Kustos" (ty.) osv. Ikke under noen omstendighet kan man kalle seg "konservator/conservator". Én enkelt unntagelse skjer når man begir seg til Frankrike ("conservateur").

Den yrkesgruppe som konserverer og restaurerer kalles i alle våre fire naboland og England "konservator"/"conservator", både som yrkesbegnelse og stillingstittel. I romansktalende land brukes derimot tittelen "restaurateur"/"restauratore".[2] En musealt ansatt kunsthistoriker f.eks. i Italia kalles likevel ikke "conservatore"; respekten for etymologien er der intakt.

At man i Norge noe halvhjertet kom til å innføre fransk stillingsterminologi skyldtes som kjent den frankofile Jens Thiis, som i 1907 foreslo at Nasjonalgalleriet skulle få opprettet en ny stilling som "konservator" for kunsthistoriker. Stillingen ble fylt først i 1927. Thiis omdøpte da den allerede eksisterende konservator - NG hadde hatt fast malerikonservator siden 1870 - ikke til "restauratør" (restaurantbransjen var kanskje hellig?), men til "teknisk konservator".[3] *Dette var en helt ny konstruksjon, uten sidestykke i noe annet sprog,* og forbeholdt galleriet. Først i 1968 oppsto "teknisk konservator" som stillingstittel på statsregulativet, av Kirke- og undervisningsdepartementet beregnet på personell med offisielt godkjent utdannelse i konservering og avsluttende formell eksamen iflg. "1965-planen". Det kan kanskje tilføyes at ti personer med denne eksamen i de senere år har fått ekvi-

---

[1] Se f.eks. Museumshåndboka, Museumsforbundets egen store satsning f.o.m. 1980 til folkeopplysningens fremme, kapittel 3, 304, "Terminologi".

[2] I internasjonale dokumenter av juridisk karakter - ICOM-definisjonen, ECCOs profesjonelle retningslinjer, Pavia-dokumentet og ENCoRE-statuttene - har man innført kompromisset "conservator/restorer", en nødløsning for å dekke utøvere i alle land.

[3] Johannes Rød, "Refleksjoner og fakta omkring betegnelsene 'konservator' og 'teknisk konservator'", Museumsnytt 1-2, 1994, s. 43-44.

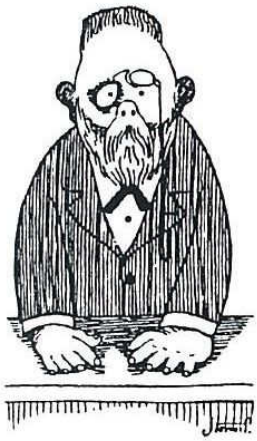
valert sin diplomoppgave som uspesifisert hovedfag ved Universitetet i Oslo (riktignok med forbehold om fremtidig opprettelse av hovedfag i konservering, men det er vel en annen diskusjon).

Nå kan man godt si at konservering og bevaring er en universell oppgave, som alt museumspersonell (samt politikere og publikum!) i siste instans bør føle ansvar for. Men i praksis har man jo arbeidsfordeling, markert bl.a. ved tittelbruk (museumslektor osv). Spørsmålet blir da hvor lenge Norge ønsker å markere seg som annerledesland også i denne forbindelse. Den norske tittelbruk er altså oppstått relativt nylig, som følge av en tilfeldig privat preferanse, isolert fra land det ligger nærmest å sammenligne oss med. Et tegn på at isolasjonen nærmer seg det provinsielle er at uttrykket "teknisk konservering" bevisstløst har grepet om seg i de senere år. Skjelner brukerne av denne pleonasmen montro mellom "konservering" og "teknisk konservering" som forskjellige virksomheter?

Provinsialismen stopper ikke der. Kanskje har norske myndigheters årelange neglisjering av konservering som museal primærfunksjon smittet over på museene selv, og gjort virksomheten til noe vagt og ukjent. Selv på presumptivt høyt nivå i norsk museumsvesen er man er åpenbart ukjent med tittelbruken ellers i verden: Universitetet i Bergen rykket nylig inn en stillingsannonse på det internasjonale marked, i selveste IIC Bulletin, for å søke efter en *"Technical curator (engineer)"(!)*. Parallelle ferske eksempler kan nevnes både i Stavanger og Oslo.

Som innslag på en norsk revyscene ville denslags hatt sitt takknemlige publikum. For museumsfolk og kolleger i resten av verden er det dessverre bare ubegripelig. Pinligheten kunne vært unngått ved å slå opp i en alminnelig blå engelsk-norsk ordbok.

Nok om det. Det aktuelle initiativ i Museumsforbundet er prisverdig nok, som ledd i et ønske om å beskytte et kompetansenivå ved norske museer. Likevel burde man kanskje se seg om efter en annen tittel, og la konservatorene være konservatorer. Om ikke annet så for å gjøre oss forstått utenfor landegrensene?

Dagens Storm P: - Man har ment, at Oldtiden ikke vedkommer os, men havde vi ikke haft den, havde vi heller ikke haft Nutiden!